

Sygn. akt III RC 267/15

WYROK

WIMIENIURZECZYPOSPOLITEJPOLSKIEJ

Dnia 24 lutego 2016 r.

Sąd Rejonowy we Włocławku III Wydział Rodzinny i Nieletnich

w składzie następującym:

Przewodniczący SSR Ewa Felińczak

Protokolant Ewelina Żakowiecka

po rozpoznaniu w dniu 10 lutego 2016 roku we Włocławku na rozprawie

sprawy z powództwa I. U.

przeciwko B. U.

o alimenty

1. oddała powództwo w całości;
2. nakazuje pobrać od Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego we Włocławku) na rzecz adw. B. B. – Kancelaria Adwokacka we W. kwotę 2952 zł (dwa tysiące dziewięćset pięćdziesiąt dwa złote) wraz z podatkiem vat 23% tytułem kosztów zastępstwa procesowego powódki udzielonej z urzędu ;
3. nie obciąża powódki I. U. kosztami zastępstwa procesowego pozwanego B. U..

Sygn. akt III RC 267/15

UZASADNIENIE

W dniu 30 marca 2015 r. do Sądu Rejonowego we Włocławku wpłynął pozew I. U. o przedłużenie pięcioletniego terminu przewidzianego w art. 60 § 3 kro z uwagi na wyjątkowe okoliczności zaistniałe po stronie powodowej w postaci całkowitej niepełnosprawności i niezdolności do pracy powstałych przed upływem 5-ciu lat od orzeczenia rozwodu oraz o zasądzenie od byłego męża B. U. na jej rzecz alimentów w kwocie po 1000 zł miesięcznie, płatnych do rąk powódki do dnia 10. każdego miesiąca z góry z ustawowymi odsetkami w razie zwłoki w płatności którejkolwiek z rat.

W uzasadnieniu swego żądania powódka wskazała, że wyrokiem Sądu Okręgowego we Włocławku w sprawie I 1 C 746/00 małżeństwo powódki i pozwanego zostało rozwiązane w dniu 11.12.2001 r. przez rozwód bez orzekania o winie. Powódka nie dochodziła alimentów od swojego męża w trakcie postępowania rozwodowego. Kilka lat po rozwiązaniu małżeństwa pogorszył się stan zdrowia powódki, która wprawdzie chorowała już wcześniej, niemniej jednak w ograniczonym zakresie mogła podejmować pracę, więc nie występowała o przedłużenie pięcioletniego terminu do dochodzenia alimentów od byłego małżonka. Powódka została uznana za niepełnosprawną, porusza się na wózku inwalidzkim, nie jest w stanie wykonać żadnej czynności związanej z codziennym życiem, wymaga całkowitej pomocy osób trzecich. Nie jest w stanie się utrzymać z należnego jej świadczenia. Nie ma możliwości skorzystania z pomocy finansowej innych członków rodziny. Mieszka z matką, która wymaga pomocy w sprawach życia codziennego z uwagi na podeszły wiek. Powódka kilkakrotnie przebywała na leczeniu w szpitalach. Nie wystarcza jej środków na opłacenie pomocy, wykup leków i zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych. W sytuacji powódki zachodzą wyjątkowe okoliczności uzasadniające przedłużenie pięcioletniego terminu do dochodzenia przez nią od pozwanego

wywiązania się z obowiązku dostarczania środków utrzymania rozwiedzionej małżonce, zgodnie z treścią art. 60 § 3 kro, ponieważ te okoliczności powstały przed upływem 5 lat od orzeczenia rozwodu. Na koszty utrzymania, wyżywienie i opłaty z tytułu mieszkania powódka miesięcznie może przeznaczyć jedynie środki z przysługującej jej renty. W kosztach tych partycypuje też matka powódki, z którą zamieszkuje i która utrzymuje się z emerytury w wysokości 1857 zł. Kwoty te są jednak niewystarczające na pokrycie uzasadnionych potrzeb powódki, gdyż na same leki miesięcznie przeznaczają większość środków. Pozwany pracuje. Kwota alimentów 1000 zł miesięcznie nie stanowiłaby dla niego sumy wygórowanej.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości. Podniósł, iż roszczenie powódki nie znajduje uzasadnienia w stanie faktycznym jak i w obowiązujących przepisach prawa. Małżeństwo zostało rozwiązane przez rozwód bez orzekania o winie. Nie miało ono charakteru długotrwałego. Nie można przyjąć, iż stan zdrowia powódki pogorszył się w ciągu 5 lat od daty uprawomocnienia się orzeczenia rozwodowego. Powódka chorowała już w czasie trwania małżeństwa. Istotnym jest również to, że porusza się samodzielnie, bez pomocy kul lub wózka inwalidzkiego. Samodzielnie potrafi wejść do lokalu znajdującego się na drugim piętrze. Poza tym pozwany jak i inne osoby wielokrotnie widywały powódkę jak poruszała się samodzielnie poza miejscem zamieszkania. W wyniku rozwiązania małżeństwa i dokonania podziału majątku wspólnego sytuacja materialna powódki stała się stabilna. Pozwany przekazał na jej rzecz w całości swoje udziały we własności lokalu mieszkalnego położonego we W. przy ulicy (...) oraz w spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu użytkowego mieszczącego się we W. przy ulicy (...), bez obowiązku spłat. Poza tym do majątku wspólnego należała działka o powierzchni 800 m², która została sprzedana przez powódkę. Sytuacja materialna powódki jest o wiele lepsza od tej wskazanej w pozwie. Z całą pewnością powódka nie pozostaje w niedostatku. Posiada ona dwa mieszkania, w tym jedno zakupione po rozwodzie. W mieszkaniu tym powódka mieszka z matką, która otrzymuje świadczenie emerytalne i zasiłek pielęgnacyjny. Do 2006 r. osiągała dodatkowy dochód z wynajmu lokalu użytkowego pozwanemu i jego współnikowi. I. U. może też liczyć na pomoc swoich krewnych. Jej rodzeństwo znajduje się w bardzo dobrej sytuacji finansowej i może wspomóc powódkę. Otrzymywane przez powódkę stałe świadczenie znajduje się na poziomie średnim w skali przyznawanych przez ZUS. Poza tym ma zasiłek pielęgnacyjny i znaczny majątek w postaci nieruchomości. Teoretycznie w sytuacji wyzbycia się tych nieruchomości, uzyskałaby z tego tytułu znaczne środki, którymi winna dysponować w sposób rozsądny i oszczędny. Z kolei sytuacja życiowa, materialna i zdrowotna pozwanego jest znacznie gorsza aniżeli sytuacja materialna powódki. Pozwany przekazał na rzecz byłej żony wszelkie wartościowe aktywa i zrezygnował z jakichkolwiek spłat na swoją rzecz. Do około 2008/2009 roku spłacał (jako prezes spółki) zobowiązania z tytułu prowadzonej wspólnie z żoną działalności gospodarczej. Faktycznie działalność ta jednak była prowadzona przez powódkę, bowiem pozwany w tym czasie miał już poważne problemy zdrowotne i został uznany za osobę całkowicie niezdolną do pracy. Aktualnie B. U. otrzymuje z powyższego tytułu rentę oraz prowadzi działalność gospodarczą. Jednak sytuacja ta ulegnie zmianie z tego względu, iż w miejsce świadczenia rentowego otrzyma świadczenie emerytalne i zaprzestanie prowadzenia działalności gospodarczej z powodu nasilających się problemów zdrowotnych. Dotychczas pozwany przeszedł cztery poważne operacje kręgosłupa oraz zaćmy. Oczekuje na kolejną operację. Nie posiada własnego lokalu mieszkalnego. Zamieszkuje u córki, partycypując w uiszczanych przez nią opłatach. Pozwany oprócz jednorazowego przekazania powódce kwoty 42.000 zł tytułem świadczeń alimentacyjnych na rzecz córki stron, to on głównie ponosił koszty jej wykształcenia.

Na rozprawie powódka podtrzymała żądanie pozwu. Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości. Stanowiska stron pozostały niezmiennie do końca postępowania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

I. U. i B. U. zawarli związek małżeński w dniu 20.04.1985 r. przed Kierownikiem Urzędu Stanu Cywilnego w T.. Z małżeństwa mieli jedno wspólne dziecko małoletnia A. U..

I. U. z zawodu była technikiem ekonomistą. Od 1989 r. zaczęła chorować okulistycznie. W 1991 r. zdiagnozowano u niej stwardnienie rozsiane.

Małżonkowie utrzymywali się z prowadzenia działalności gospodarczej. Ich sytuacja materialna była dobra. W 1999r małżonkowie zaczęli mieć problemy finansowe.

Aktem notarialnym z dnia 27 sierpnia 1999r rep. A numer (...) I. U. wraz z B. U. wyłączyli wspólność ustawową małżeńską przed notariuszem M. S. (1), a następnie w akcie notarialnym rep. A (...), strony zawarły umowę częściowego działu majątku dorobkowego. Na podstawie tego aktu notarialnego I. U. nabyła na własność samodzielny lokal mieszkalny przy ulicy (...) o powierzchni użytkowej 98,12 m², o wartości 50.000 zł wraz z prawami przynależnymi, dla której urządzona jest księga wieczysta o nr. KW N. (...), a także nabyła spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu użytkowego położonego przy ulicy (...) o pow. 59,86 m² wartości 30.000 zł, bez obowiązku spłat na rzecz B. U..

W tym samym dniu I. U. przyjęła od B. U. kwotę 42 tysięcy złotych tytułem alimentów na rzecz małoletniej A. U. za okres do dnia 1 września 2006r.

I. U. w dniu 31 sierpnia 1999r nabyła do majątku odrębnego działki Nr (...) położone w miejscowości W., przeznaczone pod zabudowę jednorodzinną. o łącznej pow. 000.06.39 ha. Dla których urządzona była księga wieczysta KW Nr (...).

W dniu 09.11.2001r aktem notarialnym sporządzonym przez notariuszem J. F. I. U. N. (...) sprzedała w/w nieruchomość za kwotę 9.000 zł.

Wyrokiem z dnia 11 grudnia 2001 r. w sprawie I 1 C 46/01 Sąd Okręgowy we Włocławku rozwiązał małżeństwo I. U. i B. U., zawarte w dniu 20.04.1985 r. przed Kierownikiem Urzędu Stanu Cywilnego w T. przez rozwód bez orzekania o winie. Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 02.01.2002r.

I. U. miała wówczas 44 lata. Z zawodu była technikiem ekonomistą. Na utrzymaniu małżonkowie mieli jedno dziecko – córkę w wieku 15 lat. W lutym 2001 r. powódka razem z córką wyprowadziła się ze wspólnego mieszkania. Od listopada 2001 r. powódka prowadziła własny sklep z tanią odzieżą. Osiągała dochody w granicach 1000-1500 zł miesięcznie.

B. U. miał 52 lata. Nie miał wyuczonego zawodu. Nie pracował zarobkowo. Utrzymywał się z renty w kwocie 430 zł miesięcznie. Chorował na depresję i alkoholizm. Mieszkał sam.

Dowód: akta sprawy I 1 C 46/01 Sądu Okręgowego we Włocławku.

Odpis aktu notarialnego z dnia 09.11.2001r k. 110-114

Obecnie ustalono, że:

I. U. ma 57 lat. Utrzymuje się ze stałej renty w kwocie 985,58 zł miesięcznie. Nie ma innych dochodów. W utrzymaniu pomaga jej też matka, która utrzymuje się z emerytury w kwocie około 2000 zł miesięcznie. Poza tym w razie potrzeby może liczyć na pomoc brata M. S. (2) (weterynarza) i siostry, mieszkającej za granicą. Przekazują oni powódce kwoty po 200-300 zł, z tym, że nie jest to regularna comiesięczna pomoc. Nie korzysta na stałe z pomocy opiekunki. Nie ma nikogo na utrzymaniu.

W dniu 7 lipca 2003r I. U. aktem notarialnym sporządzonym przed notariuszem P. N. (...) dokonała sprzedaży lokalu mieszkalnego przy ulicy (...) o powierzchni użytkowej 98,12 m² wraz z prawami przynależnymi za kwotę 91 tysięcy złotych, dla której urządzona jest księga wieczysta o nr. KW N. (...).

W dniu 29 października 2003r aktem notarialnym sporządzonym przed notariuszem M. S. (1) powódka nabyła lokal mieszkalny położony przy ul. (...) o pow. 73,200m² wraz z przynależną piwnicą za kwotę 65.000 zł.

Pieniądze ze sprzedaży mieszkania i działek przeznaczyła na zakup mieszkania, w którym obecnie mieszka. Lokal użytkowy przy ul. (...) na podstawie umowy darowizny Akt Notarialny A N. (...) z dnia 31 lipca 2006r podarowała

córcie A. U., która miała czerpać z niego dochody i z tego się utrzymywać. Do 2006r powódka otrzymywał z tytułu czynszu za wynajem lokalu użytkowego przy ul. (...) kwotę 470 zł miesięcznie.

Powódka przekazała na swojego ojca i brata dom w T..

Obecnie mieszka z matką we własnościowym mieszkaniu przy ulicy (...) o powierzchni 73,20 m². Koszty utrzymania mieszkania wynoszą 1500 zł miesięcznie. Na tę kwotę składa się czynsz 568,23 zł, woda, prąd – 500 zł, satfilm 154,90 zł. W większości ponosi je matka powódki. I. U. kupuje wyżywienie za 500 zł miesięcznie. Część swojej renty przeznacza też na opłaty medialne.

Od 1999 r. choruje na stwardnienie rozsiane. Ma orzeczenie o niepełnosprawności. Na podstawie orzeczenia lekarza orzecznika ZUS z dnia 03.10.2014r I. U. została uznana za trwale niezdolna do samodzielnej egzystencji. W zależności od stanu zdrowia porusza się o kulach i na wózku inwalidzkim od 3-4 lat. Na leki sterydowe wydaje około 500-600 zł co 3 tygodnie. Nie przyjmowanie leków przez powódkę powoduje rzuty choroby na oczy lub na nogi. Leki nie są refundowane. Kilka razy w roku jeździ na badania szpitalne. Nie jest w stanie pracować i samodzielnie funkcjonować. Korzysta z zabiegów rehabilitacyjnych, które są refundowane.

Nie korzysta z pomocy społecznej w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie we W..

Oprócz mieszkania przy ul.(...) we W., nie ma innego majątku. Nie ma oszczędności, cennych ruchomości. Posiada jedynie wspólny z matką rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy z saldem na dzień 19.01.2016 r. 2117,70 zł oraz drugi wspólny rachunek oszczędnościowy z saldem 2212,18 zł.

Dowód : zeznania powódki I. U. k. 100 (zapis cyfrowy rozprawy z dnia 02.10.2015 r. 00:30:32-00:39:10), k. 148-149vv (zapis cyfrowy rozprawy z dnia 08.01.2016 r. 01:48:00-02:30:28, 03:05:06-03:08:24, 03:15:21-03:15:50),

zeznania świadka M. S. (2) k. 41v-42 (zapis cyfrowy rozprawy z dnia 01.06.2015 r. 00:10:36-00:39:51),

kserokopia zaświadczenia lekarskiego k. 7,

potwierdzenie przelewu za S. k. 8,

potwierdzenie przelewu za czynsz k. 9,

zaświadczenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie we W. k. 20,

zaświadczenie Powiatowego Urzędu Pracy we W. k. 21,

wyciąg z rachunku k. 22-35,

kserokopia faktur VAT na zakup leków k. 36-39,

kserokopia decyzji ZUS o waloryzacji renty k. 37-38,

kserokopia orzeczenia lekarza orzecznika ZUS k. 39-40,

kserokopia aktu notarialnego umowy sprzedaży działki k. 110-114

kserokopia aktu notarialnego umowy sprzedaży k. 115-118v,

kserokopia aktu notarialnego umowy sprzedaży k. 119-120v

kserokopia zaświadczenia ze Spółdzielni Mieszkaniowej (...) k. 121,

pismo (...) Bank (...) k. 171

pismo Banku (...) k. 172,

B. U. ma 67 lat. Utrzymuje się z emerytury w kwocie 675 zł miesięcznie, na którą przeszedł w dniu 25 sierpnia 2015r. Jest to jego jedyny dochód. Obecnie ma 5% udziałów w spółce cywilnej (...). Resztę udziałów ze względu na pogarszający stan zdrowia przepisał na rzecz córki A. U.. Prawo użytkowania wieczystego nieruchomości położonej w W. oraz prawo własności budynków na w/w nieruchomości przysługuje (...) spółki (...). Wcześniej pozwany miał 50 % udziałów i jego wynagrodzenie wynosiło wówczas około 1000 zł. Nikt nie pomaga pozwanemu finansowo. Spółka posiada działkę w W. z rozpoczętą budową.

Pozwany przeszedł cztery operacje na kręgosłup. Miał operację na żylaki. Oczekuje na operację na zaćmę. Przyjmuje na stałe leki na ciśnienie, które w skali miesiąca kosztują 150 zł. Obecnie pozwany jest w trakcie leczenia z uwagi na dwumiejscowe złamanie kostek podudzia lewego z podwichnięciem.

Mieszka u córki. Na swoje utrzymanie i zakup leków wydaje wszystkie środki jakie posiada. Nie bierze udziału w kosztach utrzymania mieszkania. Ponosi je córka A. U..

Nie posiada oszczędności ani własnego mieszkania. Posiada samochód J. (...) wartości 45.000-50.000 zł. Jest zadłużony na kwotę około 400.000 zł z tytułu kredytu i leasingu związanych z działalnością spółki. Cały majątek pozwanego został zajęty przez komornika ze względu na długi w spółce (...), prowadzonej w trakcie trwania małżeństwa, w której był prezesem. Powódka była jedynym udziałowcem spółki.

Oprócz tego, iż jednorazowo przekazał powódce kwotę 42 tysięcy na utrzymanie córki, płacił dodatkowo córce za studia w Anglii i W..

W dniu 16 marca 1999r aktem Notarialny Rep. A N. (...) K. U. wraz z B. U. nabyli spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego położonego przy ul. (...).

W dniu 25 sierpnia 2003r na podstawie aktu notarialnego o podział majątku wspólnego Akt Not. Rep. A Nr 1543/2003 prawo do powyższego lokalu nabył w całości B. U..

Pozwany po rozwodzie pomagał żonie. Kierowca zawiózł i przywiózł dla niej wózek. B. U. robił codzienne pranie, udostępnił powódce samochód, zaopatrywał sklep z używaną odzieżą, który prowadziła.

W dniu 31 grudnia 2015r B. U. wraz z A. U. zawarli aneks do umowy spółki cywilnej zawartej w dniu 1 września 1999r polegającej na przystąpieniu do spółki cywilnej wspólnika w osobie A. S.. Podział udziałów wspólników w spółce wynosi U. A. 40%, A. S. 55%, B. U. 5%.

(...) Spółki cywilnej na mocy aktu notarialnego z dnia 18 lipca 2013r sporządzonego aktem notarialnym rep. A N. (...) przed asesorem M. R. nabyli łącznie prawo użytkowania wieczystego nieruchomości oznaczonej jako działka gruntu nr (...) o pow. 0,5183 ha wraz z własnością budynków, budowli i urządzeń stanowiących odrębne od gruntu przedmioty własności znajdujących się na działce o wartości 165.800 zł.

Dowód: zeznania pozwanego B. U. k. 100-100v (zapis cyfrowy rozprawy z dnia 02.10.2015 r. 00:39:10-00:57:38), k. 1149v-1150vv (zapis cyfrowy rozprawy z dnia 08.01.2016 r. 02:30:28-03:02:48, 03:13:35-03:15:21),

zeznania świadka H. M. k. 99v (zapis cyfrowy rozprawy z dnia 02.10.2015 r. 00:15:13-00:29:02),

zaświadczenie lekarskie k. 57,

wypis z treści orzeczenia lekarza orzecznika ZUS k. 58,

rozliczenie z tytułu renty Zus k. 59

akt notarialny - umowa działu majątku dorobkowego k. 61-64,
kserokopia zaświadczenia ze Spółdzielni Mieszkaniowej (...) k. 121,
zawiadomienie Sądu Rejonowego we Włocławku Wydział Ksiąg Wieczystych k. 135,
oświadczenie pozwanego k. 136,
aneks do umowy spółki cywilnej k. 137,
deklaracja w sprawie podatku od czynności cywilnoprawnych k. 138-139,
informacja o pozostałych podatnikach k. 140,
zgłoszenie identyfikacyjne k. 141-142,
wyciąg z rachunku – przelew świadczenia ZUS k. 143,
zawiadomienie dłużnika o wszczęciu egzekucji z praw majątkowych k. 144,
skierowanie do szpitala k. 146,
zaświadczenie o wizycie okulistycznej k. 147,
kserokopia aktu notarialnego – umowa przeniesienia prawa użytkowania wieczystego nieruchomości k. 156-166,
karta informacyjna z leczenia szpitalnego k. 177.

Sąd zważył, co następuje:

Ustaleń okoliczności faktycznych w sprawie Sąd w głównej mierze dokonał w oparciu o zeznania stron i zeznaniach świadków M. S. (2) i H. M., które w znacznej części znalazły potwierdzenie w dołączonych do akt sprawy dokumentach. Dowody te pozwoliły na ustalenie sytuacji majątkowej i materialnej stron postępowania oraz wysokości wydatków ponoszonych przez każdą z nich. Nadto sąd uwzględnił akta sprawy rozwodowej stron sygn. akt I 1 C 46/01 Sądu Okręgowego we Włocławku, w której orzeczono rozwód stron – bez orzekania o winie oraz akta III RCo 53/14 Sądu Rejonowego we Włocławku.

Przechodząc do rozważań prawnych wskazać należy, że podstawą istnienia obowiązku alimentacyjnego B. U. wobec I. U. stanowi art. 60 § 1 kro. Wskazać należy, że art. 60 kro przewiduje dwie postacie obowiązku alimentacyjnego: zwykłą postać (60 § 1 kro) i szerszą postać tego obowiązku (60 § 2 kro). Szersza postać omawianego obowiązku alimentacyjnego występuje w sytuacji, gdy rozwód bądź separacja została orzeczona z winy jednego z małżonków. Takiej sytuacji w niniejszej sprawie nie było, bowiem rozwód orzeczony został bez orzekania o winie. Tym samym w przedmiotowej sprawie jak już wskazano obowiązek alimentacyjny między stronami reguluje art. 60 § 1 kro.

W myśl tego przepisu, jeżeli jeden z małżonków nie został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia i który znajduje się w niedostatku, może żądać od drugiego małżonka rozwiedzonego dostarczania środków utrzymania w zakresie odpowiadającym usprawiedliwionym potrzebom uprawnionego oraz możliwościom zarobkowym i majątkowym zobowiązanego. Przesłanki tego obowiązku polegają na wystąpieniu niedostatku oraz braku wyłącznej winy rozkładu pożycia po stronie małżonka uprawnionego, podczas gdy zobowiązany musi mieć możliwości zarobkowe i majątkowe do świadczenia w odpowiednim zakresie. Gdy zaistnieją łącznie te trzy przesłanki, sąd zobowiązany jest orzec alimenty na podstawie art. 60 § 1 kro.

Zgodnie z art. 60 § 3 kro, gdy zobowiązanym jest małżonek rozwiedziony, który nie został uznany za winnego rozkładu pożycia, obowiązek ten wygasa także z upływem pięciu lat od orzeczenia rozvodu, chyba że ze względu na wyjątkowe okoliczności sąd, na żądanie uprawnionego, przedłuży wymieniony termin pięcioletni.

Orzecznictwo Sądu Najwyższego stoi na stanowisku, iż powództwo o przedłużenie obowiązku alimentacyjnego małżonka rozwiedzionego, który nie został uznany za winnego rozkładu pożycia małżeńskiego może być wytoczone także po upływie pięcioletniego terminu (uchwała SN z 15.09.1978 r, sygn. III CZP 57/78, OSNC 1979/4/66), jednak przedłużenie tegoż terminu może nastąpić tylko wówczas, gdy wyjątkowe okoliczności powstały przed upływem 5 lat od orzeczenia rozvodu (wyrok SN z 28.01.1999 r., sygn. III CKN 1041/98, (...) 199/9/149, Biul. SN 199/6/5).

Zatem w przedmiotowym postępowaniu to na powódce I. U. spoczywał obowiązek zgodnie z regułami dowodzenia zawartymi w treści art. 6 k.c. i 232 k.p.c. na udowodnieniu, iż znajduje się obecnie w niedostatku i zachodzą wyjątkowe okoliczności, dla których Sąd winien przedłużyć pięcioletni termin obowiązku alimentacyjnego, zaś w dalszej kolejności z tych przyczyn jej powództwo należy uznać za zasadne.

Stan niedostatku jest to brak własnych środków (zarobków lub dochodów) oraz możliwości zaspokojenia potrzeb uprawnionego, które należy uznać za uzasadnione w jego konkretnej, rozpatrywanej indywidualnie sytuacji życiowej (społecznej, zdrowotnej, wiekowej). O niedostatku można mówić nie tylko wtedy, gdy dochodzący alimentów nie posiada żadnych środków utrzymania, lecz także i wtedy, gdy osoba ta nie może w pełni zaspokoić swych usprawiedliwionych potrzeb (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 29 września 1958 roku, II CR 817/57, OSPIKA 1959, z. 11, poz. 294). W orzeczeniu z dnia 19 maja 1975 roku sygn. III CRN 55/75, OSNC 1976, nr 6, poz. 133 Sąd Najwyższy wyjaśnił, że stan niedostatku zachodzi już wtedy, gdy uprawniony nie ma możliwości zarobkowych i majątkowych pozwalających na pełne zaspokojenie jego usprawiedliwionych potrzeb. Zaspokojenie potrzeb każdego człowieka powinno nastąpić przede wszystkim z jego własnych środków. Uprawniony nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb, nie tylko wówczas, gdy nie uzyskuje żadnych dochodów, ale także gdy nie posiada żadnego majątku, ale nadto ze względu na stan zdrowia, wiek, czy brak wykształcenia, nie ma realnych możliwości ich zaspokojenia.

Wyjątkowymi okolicznościami w myśl poglądu wyrażonego w wyroku SN z dnia 03.09.1998 r., sygn. akt I CKN 1029/97, LEX 1215906, są zdarzenia nagle – wypadki powodujące kalecko, jak również niektóre choroby, wywołujące silny rozstrój zdrowia. Nie są nimi natomiast stopniowy ubytek sił, dolegliwości i schorzenia byłego małżonka, występującego z żądaniem przedłużenia terminu pięcioletniego, dotyczące go w miarę upływu życia.

O tym, czy i które z małżonków ponosi winę rozkładu pożycia decyduje wyłącznie sentencja prawomocnego wyroku rozwodowego, nie może więc w procesie o alimenty powołać się na winę współmałżonka, jeżeli nie przypisano mu winy w wyroku rozwodowym.

Analizując zebrany w sprawie materiał dowodowy należy stwierdzić, iż powódka I. U. nie wykazała, iż pozostaje w niedostatku, od którego zależy obowiązek alimentacyjny pozwanego B. U. na jej rzecz.

I. U. utrzymuje się z renty przyznanej na stałe w kwocie 985,58 zł miesięcznie. Prowadzi wspólne gospodarstwo domowe ze swoją matką, która otrzymuje emeryturę w kwocie około 2000 zł miesięcznie. Jej wydatki stanowią wyżywienie i zakup leków oraz część opłat medialnych za mieszkanie. Matka powódki ponosi pozostałe koszty związane z utrzymaniem. Powódka od 1999 r. choruje na stwardnienie rozsiane. Porusza się o kulach i na wózku inwalidzkim. Przyjmuje na stałe leki sterydowe.

Z kolei pozwany B. U. utrzymuje się obecnie tylko z emerytury w wysokości 675 zł miesięcznie. Nie ma innych dochodów, własnego majątku nieruchomości ani oszczędności. Posiada jedynie samochód. Jego stan zdrowia pogarsza się z upływem czasu. Mieszka w mieszkaniu należącym do córki. Po orzeczeniu rozvodu pomagał powódce w utrzymaniu, używając jej samochód, robiąc pranie, czy zaopatrując sklep, który prowadziła.

Powódka w niniejszym postępowaniu winna wykazać, iż w jej przypadku wyjątkowe okoliczności, które dają możliwość przedłużenia pięcioletniego terminu, przewidzianego w art. 60 § 3 kro, do wystąpienia z powództwem zasądzenia

na jej rzecz alimentów, powstały przed upływem 5 lat od orzeczenia rozwodu, a zatem do 02.01.2007 r., a nadto, że znajduje się w niedostatku na skutek orzeczenia rozwodu.

Prawidłowa wykładnia ustawowego pojęcia niedostatku, którym posługuje się artykuł 60 § 1 kro wymaga oceny całokształtu okoliczności charakteryzujących życiowe i majątkowe położenie rozwiedzionego małżonka domagającego się alimentów.

W ocenie Sądu I. U. nie wykazała powyższych przesłanek, które ostatecznie nakazywałyby uwzględnić jej powództwo. Przede wszystkim wynika to z faktu, iż powódka od 1999 r. choruje na stwardnienie rozsiane (czyli choroba ujawniła się jeszcze w czasie trwania małżeństwa). Odnośnie drugiej przesłanki Zdaniem Sądu powódka nie wykazała także aby nagle pogorszenie się stanu zdrowia nastąpiło właśnie przez upływem pięciu lat od momentu uprawomocnienia się orzeczenie w przedmiocie rozwodu stron. Wskazać należy, iż powódka sama nie potrafiła precyzyjnie określić tego terminu w trakcie składanych zeznań. P. także należy, iż przesłuchany w sprawie brat powódki M. S. (2) także jedynie nieprecyzyjnie potrafił wskazać, iż stan zdrowia siostry pogorszył się w latach 2006-2008r- zatem po upływie 5 latach od rozwodu.

Zatem nie jest to wyjątkowa okoliczność, którą pozwoliłaby na przedłużenie pięcioletniego terminu przewidzianego w art. 60 § 3 kro. Należy też zauważyć, iż małżeństwo stron trwało 16 lat. I. U. nie ma nikogo na utrzymaniu. Jej córka z małżeństwa z pozwanym jest dorosła i samodzielna. Poza tym posiada własny dochód w postaci renty. Nadto jej dochód jest większy od dochodu pozwanego. Razem z matką prowadzi wspólne gospodarstwo domowe. W utrzymaniu pomaga jej również brat i siostra. Należy też zauważyć, że I. U. zarówno przed orzeczeniem rozwodu jak i po dysponowała licznymi nieruchomościami, przekazanymi również przez pozwanego na jej rzecz, co znacznie zwiększyło jej majątek. Powódka obracała tym majątkiem i czerpała z niego korzyści finansowe. Ostatecznie większość swoich nieruchomości sprzedała, jak zeznała dom w T. także przekazała w drodze darowizny m.inn na brata. Za pieniądze ze sprzedaży nieruchomości kupiła duże 73 metrowe mieszkanie własnościowe. Wydatki mieszkaniowe związane z jego utrzymaniem są dość znaczne, z uwagi na duży metraż mieszkania, przy czym większość z nich ponosi matka powódki. I. U. aktualnie nie posiada żadnych oszczędności. Zdaniem Sądu taka sytuacja powódki jest przez nią częściowo zawiniona, gdyż wiedząc o swojej chorobie od 1999r, zdając sobie sprawę z wymagań dotyczących leczenia, winna poczynić zabezpieczenie finansowe na swoją przyszłość związaną z tymże leczeniem i utrzymaniem.

Zatem niezależnie , iż w ocenie Sądu powódka nie wykazała istnienie przesłanek do przedłużenia pięcioletniego terminu przewidzianego w art. 60 § 3 kro, to także nie wykazała, iż znajduje się w niedostatku.

W niedostatku są osoby, które nie mają żadnych (np. są trwale niezdolni do pracy) lub wystarczających możliwości zarobkowych np. wychowują małe dzieci (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 05.05.1999 r., III CKN 23/99). Niedostatek stanowiący podstawę zasądzenia alimentów na rzecz rozwiedzionego małżonka art. 60 § 1 kro ma charakter względny, stąd małżonek domagający się alimentów powinien w pełni wykorzystać wszystkie możliwości w celu uzyskania dochodów niezbędnych do zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb, w tym m.in. Powódka powinna rozważyć zmniejszenie kosztów utrzymania mieszkanie poprzez zamianę go na mniejsze, a pieniądze z tego uzyskane przeznaczyć na swoje leczenie.

Okoliczność, iż powódka choruje, ponosi koszty leczenia i częściowo opłat mieszkaniowych, nie może automatycznie wpływać na ustanowienie obowiązku alimentacyjnego pozwanego B. U., którego stan zdrowia także jest bardzo zły. Pozwany choruje na liczne choroby związane m.inn. z kręgosłupem, czeka na operację na zaćmę, a ponadto w ostatnim jest w trakcie leczenia na skutek doznanego złamania kości kończyny dolnej. Niewątpliwie sytuacja materialna powódki jest obecnie trudna, jednak zdaniem Sądu powódka nie znajduje się w niedostatku , który jest warunkiem zastosowania art. 60 § 1 kro.

Sad uwzględniając całokształt okoliczności charakteryzujących życiowe i majątkowe położenie powódki doszedł do przekonania, iż brak jest podstaw do obciążenia pozwanego B. U. obowiązkiem alimentacyjnym wobec jego byłej żony. Powódka powinna przede wszystkim starać się wykorzystać własne możliwości samodzielnego utrzymania się,

a dopiero potem liczyć na pomoc alimentacyjną (Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 lutego 2001 r., CKN 1341/01, niepubl.), która w wypadku małżonków po rozwodzie winna być instytucją wyjątkową.

Obciążenie obowiązkiem alimentacyjnym na rzecz byłej żony pozwanego B. U. byłoby sprzeczne z przesłankami obowiązku alimentacyjnego wobec byłych małżonków, zawartymi w art. 60 § 1 kro, z uwagi na fakt, iż zdaniem Sądu strona powodowa nie wykazała, iż znajduje się w stanie niedostatku. Podkreślić należy, iż przepis art. 60 § 1 kro nie pozwala na ustalenie obowiązku alimentacyjnego wyłącznie na podstawie, iż sytuacja materialna powódki pogorszyła się na skutek rozwodu z pozwanym, gdyż w sprawie nie ma zastosowania art. 60 § 2 kro, z racji orzeczenia rozwodu stron bez orzekania o winie oraz braku uznaniu, iż pozwany ponosi wyłączną winę o rozpad związku małżeńskiego.

Wskazać także należy, iż pozwany obecnie utrzymuje się z emerytury. Mieszka w mieszkaniu swojej córki. Nie partycypuje w kosztach utrzymania mieszkania. Należy też zauważyć, że pozwany, tak jak powódka, jest osobą chorą. Leczy się na kręgosłup. Przeszedł już 4 operacje. Poza tym miał zabieg na żyłaki i zaćmę. Z powodu pogarszającego się stanu zdrowia nie ma możliwości podjęcia dodatkowego zatrudnienia i zwiększenia swoich dochodów. Jego wydatki stanowią koszty związane z wyżywieniem i leczeniem. Otrzymywana przez niego emerytura nie wystarcza na ponoszenie wydatków mieszkaniowych.

Należy przy tym zauważyć, iż obowiązek alimentacyjny przewidziany w art. 60 § 1 kro stanowi, iż rozwiedziony małżonek zobowiązany do dostarczania środków utrzymania małżonkowi, który nie został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia, znajdującemu się w niedostatku, jest zobowiązany jedynie w zakresie odpowiadającym usprawiedliwionym potrzebom uprawnionego. Przy ustalaniu tego obowiązku brane są pod uwagę również możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego. Powódka z otrzymywanej renty kupuje jedzenie, leki i ponosi część opłat, resztę opłaca jej matka. Zatem jej usprawiedliwione potrzeby są zaspokojone.

Wydając orzeczenie w przedmiotowej sprawie, Sąd oparł swoje rozstrzygnięcie na zeznaniach stron, zeznaniach świadków M. S. (2) i H. M. załączonych do akt sprawy dokumentach oraz aktach sprawy I 1 C 46/01 Sądu Okręgowego we Włocławku i akta III RCo 53/14 Sądu Rejonowego we Włocławku, w której ustanowiono dla powódki pełnomocnika z urzędu. Zeznania stron Sąd uznał za wiarygodne, albowiem, żadna ze stron nie zaprzeczyła w sposób skuteczny twierdzeniom strony przeciwnej. Tymczasem zgodnie z przepisem art. 230 k.p.c. w sytuacji, gdy strona nie wypowie się co do twierdzeń strony przeciwnej o określonych faktach, Sąd mając na uwadze wyniki całej rozprawy, może uznać te fakty za przyznane. Jednocześnie podkreślić należy, iż zeznania wyżej wymienionych znajdują potwierdzenie w dokumentach przez nich przedłożonych. Sąd dał wiarę również zeznaniom świadków, które pozwoliły na ustalenie stanu faktycznego sprawy. Poza tym pokrywały się z zeznaniami stron.

Mając na uwadze powyższe, Sąd na podstawie artykułu 60 § 1 kro w zw. z art. 60 § 3 kro a contrario, oddalił powództwo I. U. o zasądzenie od pozwanego B. U. alimentów w kwocie po 1000 zł miesięcznie.

Na podstawie § 4 ust. 1 i 3, § 8 pkt 5 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2015 r., poz. 1801) Sąd nakazał pobrać od Skarbu Państwa Sądu Rejonowego we Włocławku na rzecz adw. B. B. Kancelaria Adwokacka we W. kwotę 2952 zł wraz z podatkiem VAT 23% tytułem kosztów zastępstwa procesowego powódki udzielonej z urzędu.

Na mocy art. 102 k.p.c. Sąd nie obciążył powódki I. U. kosztami zastępstwa procesowego pozwanego B. U..